

Mano močiutė- partizano sesuo ir tremtinė

*„Kas yra gyvenimas? Žmogaus biografija? Juk nėra istorijos be žmogaus, žmonės kuria istoriją. O biografijos būna įvairios...“
(Kazys Ambrasas)*

Aš turiu galimybę susipažinti ir pasimokyti pokario istorijos iš savo šeimos biografijos. Pagrindinė jos liudytoja – mano močiutė, partizano sesuo ir tremtinė. Tad jos sunkus, sudėtingas, Lietuvos istorijos dalelę atspindintis gyvenimas, papasakotas mano mamos Aurelijos, jau seniai žadino mano susidomėjimą. Apmadau, jog, sunkių ligų parklupdyta, močiutė dabar nebesuvokia savo praeities ir nepajėgi pati jos atskleisti.

Aniceta Gečaitė – Mažonienė gimė 1931 m. sausio 5 dieną Plungės rajone, Zobėlų kaime, ūkininkų Antano ir Petronėlės Gečų šeimoje. Buvo jauniausia iš dvylikos vaikų, iš kurių užaugo tik šeši. Mažaraštė, baigė dvi Dovainių pradinės mokyklos klases. Nuo septynerių metų ganė žąsis, vėliau – galvijus. Dirbo įvairius namų ruošos ir ūkio darbus, verpė vilnas, mokėsi austi audeklus. Vaikystės žaislai skurdoki – pagaliukai, švilpynės, sukietėjusio purvo gumulėliai. Kalinta ir kaltinta brolio partizano slėpimu. Buvusi Sibiro tremtinė ir savo tėvų maitintoja. Po tremties Lietuvoje ištekėjusi ir užauginusi du vaikus.

Vienas iš močiutės brolių, Alfonsas (1924-1949), savamokslis kaimo vakaruškų muzikantas, 1945 metais pasitraukė į miškus, pas partizanus. Nuo tada namai buvo nuolat tikrinami NKVD: šeima tardoma, daužoma, nusavinami naminiai gyvuliai sribų maistui. 14 metų Aniceta kalėjo tuometiniame Kretingos kalėjime. NKVD tikslas – įduoti brolių Alfonsą. Nors dar buvo tik paauglė, atlaikė tardymus, panagių deginimus ir mušimą metaliniais varžtais pripiltomis guminėmis žarnomis. Sužeistą brolių partizaną,

slapyvardžiu Beržas, slaugė šeimos iškastame bunkeryje: žiemą basa upe, kad neliktų pėdsakų, brido nešdama kas antrą dieną maistą, švarius rūbus, rūpinosi jo higiena. „Dirbo“ žvalge: kai kildavo grėsmė brolio bunkerio saugumui, įspėdavo sutartiniais paukščių mėgdžiojimo garsais.

1947 metais metais, būdama 16 metų, kartu su tėvais ir dar vienu broliu Adolfu ištremta į Sibirą, Tomsko sritį, už „nusikaltimus“ valstybei ir buožių vardą. Dar jaunutė dirbo sunkius darbus: kirto mišką (taigą), genėjo medžius, rankomis ritino rąstus, plukdė juos upe. Matė žūstančius, virstančių medžių prispaustus žmones. Į darbą eidavo ir pareidavo 5-10 kilometrų užsnigto miško takais. Žiemą kentė šaltį, vasarą – vabzdžių įkandimus. Nuolat baiminosi alkanų meškų. Dažnai ir pati kentė alkį, nes duonos gaudavo normuotai. Gardžiausias patiekalas – virtos bulvės su rasalu ir laukiniais česnakais. Tremtyje prireikė dviejų operacijų, o gydytojas – už dviejų dienų kelio plaustu upe. Lyg ir šių sunkumų būtų maža, iš Lietuvos pasiekė žinia: žuvo brolis Alfonsas. Vienintelis šviesos spindulėlis tamsoje – laiškų rašymas Lietuvoje likusiems artimiesiems, siuvinėjimas, vakarojimai su likimo broliais ir sesėmis.

Be kaltės kalta Aniceta tremtyje išbuvo vienuolika metų. 1958 metais su tėvais bei brolio šeima buvo reabilituota ir grįžo į Lietuvą, bet jų namuose jau gyveno svetimi žmonės, todėl teko juos išsipirkti.

Sena, bet ypač vertinga mūsų šeimai nuotrauka savyje talpina didelę ir nelengvą ne tik mano močiutės gyvenimo dalį. Didžiuojuosi, jog turiu galimybę ne vien vadovėlio pagalba prisiliesti prie skaudžių Lietuvos istorijos puslapių. Anot poeto Algimanto Baltakio, „trys vietos lietuviui šventos“: Lietuva, Sibiras, Amerika. Iš šių trijų jau žinau dvi – Lietuvą ir Sibirą.

Augustė Daugėlaitė,
Klaipėdos „Versmės“ progimnazijos 5e klasės mokinė

